

Handläggare: Lena Skott
Telefon: 08-508 20 032

FRITIDSKLUBBAR I VANTÖR

FÖRSLAG TILL BESLUT

Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens redovisning av riktlinjerna för fritidsklubbar samt planeringen för införandet av fritidsklubbar i Vantör höstterminen 2006, enligt förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2006-07-20.

Monika Viklander
Stadsdelsdirektör

Göran Sjödin
Avdelningschef

SAMMANFATTNING

Kommunfullmäktige har fattat beslut om riktlinjer för fritidsklubbar som i enlighet med stadens budget för 2006 ska införas till hösten. Förvaltningen presenterar riktlinjerna samt den lokala planeringen för fritidsklubbar i Vantör.

Förvaltningen konstaterar att innehållet i riktlinjerna till stor del sammanfaller med den inriktning som nuvarande mellanstadieverksamhet redan arbetar utifrån. Utgångspunkt för det fortsatta arbetet är att utöka och vidareutveckla aktiviteter i form av kultur och idrott/rörelse i enlighet med riktlinjerna och att ytterligare höja kvaliteten i verksamheten. Vidare beskrivs i ärendet kompetenshöjande insatser för personal inom fritidsklubbar beträffande genusperspektiv.

ÄRENDETS BEREDNING

Detta tjänsteutlåtande är utarbetat inom strategi- och planeringsavdelningen samt verksamheten för barn och ungdom.

BAKGRUND

Kommunfullmäktige har i budget 2006 beslutat att stadsdelsnämnderna ska erbjuda alla elever i skolår 4-6 öppen fritidsverksamhet i form av fritidsklubbar fr.o.m. hösten 2006. För att ytterligare höja kvaliteten och mångfalden av aktiviteter i fritidsklubbar har särskilda medel tillförts verksamheten för 2006. Likaså ligger i plan att i budget 2007 tillföra ytterligare medel.

Den 24 april 2006 fattade kommunfullmäktige beslut om riktlinjer för fritidsklubbar (bilaga 1). I enlighet med vad som angavs i verksamhetsplanen för 2006 redovisar förvaltningen en planering för införandet av fritidsklubbar i Vantör.

NUVARANDE MELLANSTADIEVERKSAMHET I VANTÖR

Stadsdelsnämndens grundskolor erbjuder mellanstadieverksamhet (fritidsklubbar fr.o.m. ht -06) för barn i skolår 4-6 (ålder 10-12 år). I Vantör ansvarar respektive grundskola (6 st.) för sin egen mellanstadieverksamhet och driftsformen för denna verksamhet varierar mellan skolorna.

Två skolor, Hagsätra/Ormkärr och Örby, bedriver mellanstadieverksamhet i egen regi. Hagsätraskolans mellanstadieverksamhet bedrivs i Hagsätraskolans huvudbyggnad för Hagsätraelever samt den närliggande parkleken Stacken för Ormkärrsskolans elever. För Örbyskolans elever finns mellanstadieverksamhet i en lokal intill skolan.

Tre skolor (Rågsved, Snösätra och Bäckahagen) anlitar fritiden som bedriver mellanstadieverksamhet för dessa skolor vid Rågsveds fritidsgård respektive Högdalens kvartersgård. Fr.o.m. innevarande år finns en ny mellanstadieverksamhet inrättad för Snösätra-elever vid Rågdalens parklek, med inriktning på elever i år 4-5 i första hand. Mellanstadieverksamheten vid Bandhagens skola drivs som ideell förening och är lokaliserad i skolbyggnaden.

Varje skola tilldelas medel för mellanstadieverksamhet baserat på höstterminens avläsning av det totala elevantalet i skolår 4-6. Sammantaget har skolorna för innevarande år fått 2,2 mnkr för mellanstadieverksamhet, inklusive särskilt tilldelade medel för fritidsklubbar (motsvarande belopp år 2005 var 1,4 mnkr). Tillkommer gör den avgift som familjen betalar för barnets deltagande i mellanstadieverksamheten.

Klubbarna erbjuder en mångfald av aktiviteter för att ge barnen olika ingångar till en meningsfull fritid. Utbudet av aktiviteter planeras i dialog med barnen som får komma med egna förslag och synpunkter. I allmänhet finns en blandning av olika "livfulla" aktiviteter men också möjlighet till mer stillsam verksamhet som pyssel, hantverk, läsning etc. De inomhusaktiviteter som erbjuds är förutom egen spontan lek t.ex. biljard, pingis, olika spel, datoranvändning, TV-spel, tävlingar, organiserad lek etc. Förutsättningarna för aktiviteter utomhus skiljer sig mellan verksamheterna beroende på tillgång till gård eller liknande yta i anslutning till lokalen. Exempel på utomhusaktiviteter är fotboll, brännboll, basket, lek vid gungor, klätterställningar o dyl.

Ytterligare exempel är de "pröva på"-aktiviteter som arrangeras inom ramen för Handslaget och som är ett långsiktigt nationellt projekt för att öka samverkan mellan skolan och idrotten. Elever mellan 7 och 12 år får genom Handslaget möjlighet att prova olika slags idrottsaktiviteter. Genom att eleverna helt förutsättningslöst får prova på olika idrotter blir de nyfikna, inspirerade och börjar kanske idrotta i en idrottsförening på fritiden. I Vantör finns ett samarbetsprojekt mellan lokala idrottsföreningar och skolorna. Föreningarna representerar bl.a. fotboll, basket, boxning, judo och dans. Sammankallande förening är Rågsveds IF. Samarbetsprojektet inleddes med Bandhagens skola och dess fritidsklubb och därefter har övriga skolor anslutit sig.

För information i övrigt om hittillsvarande mellanstadieverksamhet i Vantör hänvisas till stadsdelsnämndens beslut 2005-09-22 (dnr 404-196/2005) där förvaltningen beskriver hur mellanstadieverksamheten är organiserad, dess driftsform, vilket innehåll som erbjuds, personal- och lokalförhållanden, kostnader etc.

RIKTLINJER FÖR FRITIDSKLUBBAR

Den 24 april fastställde kommunfullmäktige riktlinjer för fritidsklubbar (bilaga 1). Fritidsklubbarna ska komplettera skolan både tids- och innehållsmässigt så att verksamheterna tillsammans bidrar till barnens allsidiga utveckling och lärande. Verksamheterna ska ha ett varierat utbud av aktiviteter anpassade till lokala behov och förutsättningar. Elevernas önskan, erfarenheter och intressen ska tillvaratas vid utformandet av de dagliga aktiviteterna. Följande ska särskilt ingå:

- *Kultur:* Kulturskolans samverkan med fritidsklubbarna ska utvecklas. Fritidsklubbarna ska vara en viktig arena för Kulturskolans uppsökande verksamhet. Även övriga aktörer kan användas.
- *Idrott/rörelse:* Samverkan med idrottsföreningarna ska utvecklas. I detta arbete är t.ex. Handslaget en viktig komponent. Även andra aktörer och/eller aktiviteter kan användas där rörelse i olika former nyttjas som t.ex. dans.
- *Genusperspektiv:* Många fritidsintressen är könsbundna. Fritidsklubbarna ska ge utrymme för både flickors och pojkars intressen, men också medvetet försöka bryta invanda könsrollsmönster.

I fritidsklubbarna bör det finnas personal med en barn- och ungdomspedagogisk högskoleutbildning, annan pedagogisk utbildning eller adekvat erfarenhet med inriktning mot barn i åldern 10-12 år. Fritidspedagoger eller fritidsledare bör arbeta i verksamheten.

Verksamheten ska bedrivas i en permanent lokal så att alla eleverna har en hemvist. Lokalerna ska vara utformade och utrustade så att det går att bedriva en varierad verksamhet anpassad till barnens behov och intressen, både ur ett verksamhets- som säkerhetsperspektiv.

Klubbarna ska vara öppna under den del av dagen då eleverna inte vistas i skolan samt under lov och studiedagar. Eleverna ska erbjudas näringsrik och varierande mellanmål samt lunch under lov.

En kontinuerlig uppföljning och utvärdering av fritidsklubbarna kommer att ske årligen i kvalitetsredovisningarna inom de pedagogiska verksamheterna. Uppföljning och utvärdering sker även i samband med inspektörernas reguljära granskningar.

Verksamheten regleras i övrigt av den mål- och resultatstyrning som finns i skollagen, läroplanen (Lpo 94) och Skolplan för Stockholms stad.

FÖRVALTNINGENS PLANERING FÖR FRITIDSKLUBBAR I VANTÖR

Det kan konstateras att hittillsvarande mellanstadieverksamhet redan i hög grad bedrivs enligt stadens intentioner för fritidsklubbar. Detta gäller personal, lokaler, öppettider etc. Utgångspunkt för det fortsatta arbetet är hur mellanstadieverksamheten/fritidsklubbarna ska vidareutvecklas enligt riktlinjerna, t.ex. hur tillse att aktiviteter i form av kultur och idrott/rörelse ingår i de dagliga aktiviteterna samt att man har ett genusperspektiv i verksamheterna och medvetet försöker bryta invanda könsrollsmönster.

För att ytterligare höja kvaliteten och mångfalden av aktiviteter i fritidsklubbarna har förvaltningen i ett första steg beslutat om följande inriktning:

Kultur

Kulturskolan är en arena där barn och ungdomar kan delta och utveckla sitt skapande inom bild och form, dans, musik, skrivande och teater. I dagsläget har Kulturskolan en etablerad verksamhet i området och en upparbetad relation till skolorna. Aktiviteterna består av dans i olika genrer, teaterverksamhet, ”gamla musikskolan” med exempelvis kör, orkester och instrumentspel, bild och form etc. I alla ämnen finns deltagare från nybörjare till avancerad nivå. Dels kan barn/elever delta i olika aktiviteter till en viss terminskostnad, dels kan de delta i aktiviteter som Kulturskolan erbjuder skolorna.

Kulturskolans arbete med fritidsklubbar för att nå barn och ungdomar som inte själva söker sig till verksamheten ska fortsätta och förstärkas. Enligt kommunfullmäktiges mål

ska Kulturskolan fördubbla antalet deltagare. Förvaltningen och Kulturskolan har i samarbete påbörjat en planering i syfte att utöka Kulturskolans verksamhet riktad till fritidsklubbar i Vantör. Ett första möte har genomförts med områdesansvariga inom Kulturskolan samt ledningen inom Barn och ungdom. Diskussioner fördes bl.a. kring hur samarbetet ska vidareutvecklas utifrån kommunfullmäktiges uppdrag om fritidsklubbar, med inriktning på elever som idag är underrepresenterade i Kulturskolans verksamhet.

Kulturskolans representanter kommer under hösten att studera lokalerna och träffa personalen inom fritidsklubbarna.

Vidare konstaterades att det är viktigt att Kulturskolans arbete med fritidsklubbarna samordnas med skolorna respektive Handslaget. En samordning kommer också att ske i förhållande till förvaltningens ordinarie lokala kulturarbete riktad till barn och ungdomar.

Idrott/rörelse

Fritidsklubbar, liksom övrig skolbarnsomsorg, ska ge stort utrymme för den fria leken. Det finns också en klar ambition att erbjuda barnen roliga stimulerande fysiska aktiviteter såsom rörelse, lek, utflykter, promenader och pröva ”på-aktiviteter” i samarbete med idrottsföreningar (Handslaget).

Nätverket för Handslaget i Vantör har ansökt och beviljats medel för en fortsatt verksamhet under perioden 1 juli 2006 till 30 juni 2007. Nyttillkommande skolor är Örbyskolan och Bäckahagens skola. Två nya föreningar har tillkommit, dessa representerar boxning respektive volleyboll.

Informationen om aktiviteterna sprids via lärare och skolbarnsomsorgens personal samt genom affischering, foldrar etc. Särskild information och uppmuntran riktas till flickor att prova på t.ex. dans, boxning och volleyboll.

Genusperspektiv

Enligt riktlinjerna ska fritidsklubbarna ge utrymme för både flickors och pojkars intressen, men också medvetet försöka bryta invanda könsrollsmönster. Som en del i förvaltningens jämställdhets- och mångfaldsarbete har medel beviljats från Kompetensfonden för att under höstterminen 2006 stärka det genuspedagogiska arbetet med barn och elever inom förskola och skola. I detta ingår utbildning och handledning riktad till personalen.

I detta sammanhang kan också nämnas att förvaltningen förbereder en kompetenshöjande insats riktad till personal inom fritidsklubbar, parklekar, fritidsgårdar etc. Satsningen är ett led i arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i stadsdelsnämndens parkplan med målsättningen att uppnå ett jämställt nyttjande av parkanläggningar för vilka staden har investerings- och driftsansvar.

Stadens kompetenssatsning för personal inom fritidsklubbar

Skolornas ambition att vidareutveckla skolbarnsomsorgen stöds genom den särskilda satsning på kompetensutveckling för personal inom fritidsklubbar som genomförs under hösten i Kompetensfondens regi. Utbildningen genomförs under tio dagar med vikarieersättning och utgår från ett professionellt ledarskap där rörelse, skapande och kreativitet är de viktigaste komponenterna. Utbildningsdagarna avser att ta upp grundläggande beteendevetenskapliga principer om hur människor etablerar och skapar vanor. Frågeställningar som kommer att behandlas är t.ex. hur man kan arbeta för att stimulera barn och ungdomar till fysisk aktivitet och kulturaktiviteter, hur sker förändringar av vanor och hur man kan skapa förutsättningar för ett kontinuerligt intresse.

Ledare från Kulturskolan i Stockholm, GIH och idrottsrörelsen planeras att leda kursen som syftar till att ge praktiska verktyg och metoder som kan bidra till att etablera hälsosamma vanor hos barn och ungdomar.

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Fritidsklubbarna bör planeras och utformas utifrån lokala förutsättningar vad gäller exempelvis aktiviteter. Gemensamt är att följa de mål som finns formulerade i olika styrdokument för skolbarnsomsorgen. Från och med höstterminen ska fritidsklubbarna också arbeta utifrån stadens riktlinjer för verksamheten. Kultur och idrott/rörelse är redan i nuläget inslag i mellanstadieverksamheten. I samband med införandet av fritidsklubbar vidtar ett arbete att vidareutveckla och utöka dessa aktiviteter och att ytterligare höja kvaliteten i verksamheten.

Det är angeläget att fritidsklubbarna ingår i samma system för uppföljning av kvalitet och måluppfyllelse som övrig pedagogisk verksamhet. Förvaltningen ser positivt på att fritidsklubbarna, enligt riktlinjerna, ska följas upp årligen och utvärderas i kvalitetsredovisningarna inom de pedagogiska verksamheterna. Så kommer följaktligen också att ske beträffande Vantörs fritidsklubbar. Enligt riktlinjerna kommer uppföljning och utvärdering också att ske i samband med skolbarnsomsorgsinspektörernas reguljära granskningar.

Vidare anser förvaltningen att det bör vara naturligt att fritidsklubbar framöver ingår i de övergripande brukarundersökningar som staden genomför återkommande. Detta eftersom riklinjer nu har beslutats vilka också tydligt anger att fritidsklubbar ska komplettera skolan både tids- och innehållsmässigt så att verksamheterna tillsammans bidrar till barnens allsidiga utveckling och lärande.

Förvaltningen vill slutligen poängtera att det är viktigt att tänka långsiktigt både i planering och utvärdering. Att bygga upp ett intresse för kulturella aktiviteter och rörelse/idrott med ett eventuellt deltagande i någon idrottsförening handlar ofta om förändring av vanor och involverar både barn och dess föräldrar. För att kunna skapa

bestående intresse och underlätta för barn att göra positiva val krävs långsiktighet och praktiska metoder, vilket förhoppningsvis satsningen på kompetensutveckling kan bidra till.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner ovanstående redovisning av kommunfullmäktiges riktlinjer för fritidsklubbar samt förvaltningens planering för införandet av fritidsklubbar höstterminen 2006.

BILAGOR

1. Riktlinjer för fritidsklubbar. Kommunfullmäktige 2006-04-24, § 19. Utl. 2006:83 RIV. (Dnr 324-572/2006).
2. Barnchecklista.